

VERSLAG Synodale weg II van Bisdom Groningen-Leeuwarden

Naam contactpersoon: Dominicus Kamsma

E-mail adres contactpersoon: dtt.kamsma@gmail.com

Aantal gespreksdeelnemers: circa 115

De gespreksthema zijn besproken in de DPR en in vier parochies in de periode van maart/april 2024.

Vier gespreksthema's zijn voorgelegd t.b.v. de synode in oktober '24:

1. Gedoopt zijn als basis van kerkzijn.
2. Vorming van een missionaire kerk.
3. Deelname aan een verwelkomende kerk.
4. Vrouwen in het leven en de zending van de kerk

ad 1. Gedoopt zijn als basis van kerkzijn

Wat leert het gesprek:

De verbinding met het doopsel als basis van de kerkelijke betrokkenheid blijkt in het gesprek lastig te zijn om tot een kern te komen. Wel wordt erkend dat het doopsel, zowel bij kinderen als bij volwassenen, een cruciale rol speelt in de geloofsgemeenschap. Het doopsel krijg je: een van God gegeven sacrament. Het begint meestal als kinderdoop in familie/gezinsverband; het maakt je onderdeel van de kerk als geestelijke 'familie'. De rol van de opvoeders wordt daarin als cruciaal ervaren. Het doopsel wordt ook gezien als een bron en begin van collectieve verbondenheid.

Voor de gemeenschap wekt de bewuste keuze voor het doopsel van volwassenen een nieuwsgierigheid om de eigen krachtbron van het doopsel te herontdekken. Er is diversiteit hoe we geloof, het gelovig-zijn en de gemeenschap ervaren en toch is er iets gemeenschappelijks.

Lijnen van gesprek:

In de gesprekken kwam de dragende rol van de gemeenschap naar voren. Kerk ontstaat door de gemeenschap en kan niet zonder de inbreng van gelovigen/gedoopten. Er is een relatie tussen de gemeenschap onderling (met elkaar bijdragen) en tussen het eigen geloof in Jezus (geloof uitdragen en gedragen worden door Jezus).

Kerkzijn werd ook gezien als een soort 'familie': ook hier geldt onvoorwaardelijke verbondenheid.

Meegeven aan de synode:

- We vinden het belangrijk dat de gemeenschap open staat voor nieuwe gelovigen. Er is begeleiding en voeding nodig om het geloof en de gemeenschap levend te houden in de steeds veranderende samenleving.
- Koester de grondslag van een inclusieve, onvoorwaardelijk open kerk. Bij elke mogelijke uitsluiting van mensen/persoonlijkheden, stel jezelf de vraag: 'What would Jesus'-family do?'

ad.2. Vorming van een missionaire kerk

Wat leert het gesprek:

De grote uitdaging voor de hedendaagse kerk lijkt het gebrek aan onderlinge verbondenheid. De verbondenheid met geloof en traditie kan een bron van kracht en inspiratie zijn. Veel wat in de kerk gebeurt is meer naar binnen gericht. De gesprekken leerden dat een missionaire Kerk uitnodigend behoort te zijn. Missie is een streven en niet vanzelf iets gemeenschappelijks. Het geloof zou beter met daden verbonden worden die ook naar buiten zichtbaar worden. Een open opstelling van de kerk zou wenselijk zijn.

Geloof in de kracht van het kleine en benut gewone dingen, zoals samen dingen doen, samen eten, geborgenheid, verbondenheid, geloofsideaal waarmaken in gezin en familie. Evenals elkaar leren begrijpen in dialoog. Voorbeelden waarin het belangrijk is: meer vrede achterlaten dan je gevonden hebt bij een ontmoeting, in de ontmoeting kan je Christus in de ander zien.

Lijnen van gesprek:

De gesprekken gingen over de uitdagingen en mogelijkheden van de kerk, en hoe individuen binnen de gemeenschap keuzes kunnen maken om deze uitdagingen aan te pakken om de onderlinge verbondenheid te versterken. Geconstateerd werd dat er vele goede intenties zijn binnen de parochies maar die lijken in de verschillende groepjes te blijven. Wat is het dat ons beperkt om het uit te dragen? Waarom niet naar buiten durven komen?

Een terugkerend thema was de bezorgdheid over de toekomst van de kerk, gecombineerd met de verbondenheid met het geloof en de traditie. Het geloof zou zichtbaar verbonden moeten zijn met daden en acties, zoals het ondersteunen van mensen in nood.

Het delen van elkaars levens- en geloofsverhaal vormt een inspiratiebron voor het eigen geloof en groei. Daarom werd geopperd meer dingen samen doen zoals koffiedrinken na een viering, samen eten, samen wandelen.

Meegeven aan de synode:

- Wees wegbereider, geef ruimte voor gezegende initiatieven. Bevorder het werken in kleine groepjes om missionair op weg te gaan en het uitwisselen van ervaringen makkelijker te maken. Kleine groepjes kunnen ook toegankelijker zijn naar mensen van buitenaf.
- Stimuleer leken missionair op weg te gaan om mensen van buitenaf aan te trekken, koppelen aan een buddy die deze leek coacht. Ondersteun leken om gemakkelijker op iemand af te stappen en deze persoon bij de RK-Kerk te betrekken. Het persoonlijk aspect is daarnaast ook belangrijk, zoals hulp in het actieve verstaan van de Bijbel en haar context.
- Samen dingen doen. Geen onderscheid tussen "serieus" en koetjes-en-kalfjes. Dat je weet dat je nodig bent om missionair te zijn. Bijvoorbeeld eten met elkaar en na afloop een serieus gesprek over ons geloof.
- Een kans kan liggen in de oecumene en samenwerking met geloofsgemeenschap buiten de katholieke kerk. Verbondenheid scheppen binnen en buiten de kerkgemeenschap.
- Vanuit het bisdom actuele thema's behandelen in de parochies. Dit gebeurt nauwelijks met leken. Nu is het vaak stil en komt er weinig bisdominput van top naar down.

ad.3. Deelname aan een verwelkomende kerk

Wat leert het gesprek:

Dit gesprek leert ons dat een verwelkomende kerk te maken heeft met de sfeer die er is, met begroet worden en ook zelf actief zijn in het begroeten van anderen, met gekend zijn en aandacht hebben voor de ander en dat er aandacht is voor jou. Ieder mens is uniek. De meeste deelnemers voelen zich welkom in de geloofsgemeenschap.

In de gesprekken kwam een aantal punten naar voren die van belang kunnen zijn om een verwelkomende kerk te zijn:

- Inclusiviteit en welkom heten, zoals bijvoorbeeld parochianen en niet-parochianen welkom te heten voor een viering. De verwelkomingen kan de eerste stap zijn voor een eerste toenadering zelfs als er sprake is van een culturele diversiteit. Diversiteit in culturen wordt als verrijkend ervaren. Welkom heten is ook een uitnodigende en begrijpelijke taal in liturgie en niet belerend.
- Door de toenadering tot de verschillende kerkelijk groepen (leeftijd, geloofsbeleving), kan de gemeenschap actief haar waarden tonen en betrokkenheid laten zien. En ook een kerk waar geluisterd wordt naar de gekwetste en gemarginaliseerde mens.
- Er moet meer ruimte komen om het geloof in traditionele en nieuwe vormen uitdrukking te geven. Dat kan ook bron van extra enthousiasme voor de persoonlijke geloofsbeleving zijn.

En ook grote bezoekersevenementen enthousiasmeren (Lourdes, WJD). Wereldwijd delen we dezelfde herkenbare liturgie.

- De kerk ervaren als veilige ruimte die als een thuis is, waar ruimte is voor stilte en voor God, en waar je elkaar kunt ontmoeten. Dat er betrokkenheid en verbondenheid is met elkaar en respectvol met elkaar om gaan. Met elkaar in gesprek komen binnen en buiten de katholieke kerk, en ervoor uitkomen dat men gelovig en katholiek is, en dit door de betrokkenheid om elkaar laten zien.

Lijnen van gesprek:

Een terugkomend thema in de gesprekken was de benadering van de verschillende groepen binnen de kerkgemeenschap met de nadruk op het belang van een open, gastvrije en betrokken houding binnen de kerkgemeenschap: de kerk als veilige ruimte. Daarbij werd genoemd dat respect, acceptatie en waardering van elkaars verschillen en talenten tot verrijking van de gemeenschap kan leiden. Een belangrijke stap daartoe is meer betrokken te zijn met groepen die toenadering tot de gemeenschap zoeken zoals, jeugd, nieuwe parochianen, gemarginaliseerden. Doe iets samen: maaltijd, diaconale activiteiten.

Veel zaken hebben te maken met communicatie, met de ontmoeting tussen mensen onderling (elkaar leren kennen, bekend zijn, groeten, vragen stellen, een relatie opbouwen, ruimte voor diversiteit, respect, taalgebruik). Dat vraagt van ieder een actieve houding, een openstaan naar elkaar toe. Niet de discussie, maar de dialoog centraal. Op alle niveaus van het kerk-zijn: het grote instituut, het bisdom, de parochie, de locatie, de werkgroepen. Volhouden en elkaar blijven bemoedigen.

In de seculiere samenleving leeft behoefte aan zingeving; nieuwe generaties (zonder kerkelijk verleden) zijn open/onbevangen. Kerktal / geloofsinhoud sluit niet vanzelf aan, verbindt met contexten. Spreek de taal van de mensen.

Kernwoorden uit de gesprekken: barmhartigheid, empathie, er mogen zijn, gelijkwaardigheid.

Meegeven aan synode:

- Wees als kerk 'tafel- en reisgenoot'. Wij denken dat het belangrijk is dat de kerk een plaats is/wordt waar men openstaat voor wat er leeft onder de mensen, dat er aandacht is voor de mensen en dat men met elkaar in gesprek gaat, waarin men elkaar waardeert en begrip toont. Ten alle tijden polarisatie vermijden. Dit geldt niet alleen voor de pastores maar ook voor de parochianen.
- Iedere priester/pastor en individuele gelovige aansporen op weg te gaan met de ander, vanuit empathie. Een kerk waarin de deelnemers zich lerend actief opstellen en meedenken, waarbij niemand buitengesloten wordt en aandacht wordt gegeven aan de diversiteit aan meningen. Aandacht wordt gegeven aan de noden en ongerechtigheid in de wereld (vastenactie, VOM/MOV-groep, aansluiten bij landelijke acties, lezingen houden, in preken noemen).
- Loop mee met de zwaksten, dan weet je dat niemand achterblijft: vergeet de vergeten groepen niet. Stel vragen, geef geen oordelen, maar zoek begrip. En als wereldkerk met haar grote diversiteit: laat plaatselijke gewoontes toe.
- De dialoog is de gespreksvorm, de discussie moet vermeden worden. Mensen worden getraind in het voeren van de dialoog.

ad. 4. Vrouwen in leven en zending van de kerk

Wat leert het gesprek:

Dit gesprek leert ons dat het belangrijk is binnen onze Kerk vanuit verbondenheid van gedachten te wisselen over belangrijke geloofsvragen en om te spreken over wat er nodig is om de gedeelde verlangens en dat wat al gezien wordt als consensus in het verslag van de eerste synode (okt 2023) ook daadwerkelijk te bereiken. De wens is dat dit gesprek open gevoerd moet worden, de vragen die aan de orde komen moeten niet van te voren aan beperkingen worden onderworpen.

Er is genderongelijkheid in de kerk. De gelijkwaardigheid krijgt binnen de kerk onvoldoende betekenis in waardering en in beroep op talenten/competenties van vrouwen en mannen. Deelnemers aan de synodale gesprekken vinden het vanzelfsprekend dat mannen en vrouwen gelijkwaardig zijn en dat allen geroepen zijn.

De kerkelijke hiërarchie bestaat uit gewijde mannen die de leiding hebben. Een aantal deelnemers ervaren een grote nadruk op het liturgisch priesterschap en minder op algemeen priesterschap. We constateerden ook dat verdieping wenselijk is in de geloofsinhoud en kerkelijke leer m.b.t. de roeping en positie van de vrouw.

In de historische context van de vroege kerk hebben vrouwen mogelijk wel de diakenwijding ontvangen en in Bijbelse verhalen lezen we ook over verhalen van sterke vrouwen.

Het gesprek zou ook moeten gaan over wat er nu al aan verandering kan worden ingezet.

Aansluitend daarop kunnen we diepgaander spreken over verdere veranderingen en modernisering die nodig zijn binnen de Kerk.

Lijnen van gesprek:

Voor veel deelnemers aan de synodale gesprekken is het vanzelfsprekend dat mannen en vrouwen de diverse rollen op zich kunnen nemen. Deelnemers constateren ook dat vrouwen momenteel een ondergeschikte positie hebben in binnen de Kerk. Niet alle ambten staan open voor vrouwen en in de liturgie, gebeden en liederen zijn vrouwen nog steeds nauwelijks zichtbaar. Er is een verlangen dat vrouwen geaccepteerd worden in alle posities.

De gesprekken gingen over het luisteren naar vrouwen, de uitwerking van pastorale- en leiderschapsrollen en de positie en acceptatie van vrouwen daarin. Deelnemers gaven aan dat er veranderingen mogelijk zijn als we kijken naar de kwaliteiten van mensen en dit gelijkwaardig benaderen. We delen allen in het gedeeld priesterschap vanuit onze doop. Velen ervaren dat het priesterschap teveel liturgisch is opgetuigd.

In een aantal gesprekken wordt ook verwezen naar de kracht van vrouwen in het oude testament en in de traditie van de kerk. Tegelijkertijd wordt het belang van elkaar oprecht leren begrijpen genoemd.

Meegeven aan synode:

- Bevorder gelijkwaardigheid: Mannen en vrouwen zijn gelijkwaardig, streef naar gendergelijkheid binnen de katholieke kerk. Gewijd en leek geeft ongelijkwaardigheid.
- Herwaardering van de rol van de vrouw: Vrouwen hebben in de Bijbelse context telkens weer een cruciale rol vervuld in de heilsgeschiedenis. Hun bijdrage moet erkend worden en gewaardeerd. Geef inhoud aan functies en verantwoordelijkheden van vrouwen in de kerk.
- Toelaten van vrouwen tot diakenwijding: criteria ontwikkelen welke historische punten vervuld zijn moeten om vrouwen opnieuw toe te laten tot diakenwijding.
- Wacht niet tot morgen met wat je vandaag al kunt doen. Veranderingen die nu al doorgevoerd kunnen worden om de positie van vrouwen te vergroten/verbeteren moeten niet afhankelijk zijn van theologische onderzoeken.
- Bied ruimte voor een breed en open gesprek in de Kerk over wezenlijke geloofsvragen en beperk daarbij de vragen en de thema's die aan bod komen niet.

Bisdom Groningen-Leeuwarden

30 april 2024